

Från konto till konto IV

2002 : 9

En granskning av
betalningsöverföringar
inom EES

Från konto till konto IV

INNEHÅLL

FÖRORD	3
SAMMANFATTNING	5
INLEDNING	7
BETALNINGSÖVERFÖRINGAR TILL UTLANDET	9
FLOAT OCH VALUTERINGSREGLER	16
BILAGA – PRAKTISKA KONTROLLER	20

Förord

Bankerna har en central ställning i betalningssystemet genom inlåningsmonopolet. Denna ställning innebär också ett ansvar att erbjuda betalningstjänster på ett effektivt och billigt sätt. Bankkunder som köper en tjänst ska kunna lita på banken. I dag då en betydande del av betalningarna mellan hushåll och företag sker genom banköverföring och girering är det viktigt för bankkunden att veta hur snabbt en betalning genomförs och till vilken kostnad.

Finansinspektionen har på regeringens uppdrag granskat bankernas rutiner för betalningsöverföringar inom Sverige och EES-området. Utredningarna visar att svenska banker för det mesta har bra rutiner för överföringar inom Sverige men att rutinerna för överföringar till länder inom EES bara delvis förbättrats. Därför kommer FI att fortsätta granska bankerna under 2003.

Stockholm, november 2002

Claes Norgren

Sammanfattning

Finansinspektionen konstaterade i sin första rapport i februari i år att bankerna inte följde gällande lagstiftning för betalningsöverföringar inom EES. Bankerna lämnade inte den information till kunderna som lagen kräver och den faktiska kostnaden för överföringen var ofta oklar. Finansinspektionen ansåg dessutom att det var otillfredsställande att det förekom stora variationer i antal dagar för en överföring till annat land och att det fanns anledning för bankerna att korta ner överföringstiderna så att de inte låg på gränsen för vad lagstiftningen tillåter.

Av denna rapport framgår att den genomsnittliga tidsåtgången för en betalningsöverföring till utlandet minskat. Bankernas avgifter för överföringar har också blivit något lägre, även om variationer förekommer. Däremot kvarstår betydande brister i informationen till kunderna. Två av fyra banker uppfyller inte kraven på skriftlig information och följer därmed inte lagen. I vissa fall fick kunden ingen skriftlig information och i andra fall var den ofullständig. Dessutom konstateras en ökning av andelen överföringar där även mottagande bank belastar betalningsöverföringen med avgifter, vilket ofta innebär dubbla avgifter.

Finansinspektionen anser att det är anmärkningsvärt att de brister som konstaterades i februari, delvis kvarstår. För att åstadkomma nödvändiga förbättringar har Finansinspektionen förelagt berörda banker att senast under det första kvartalet 2003 vidtaga erforderliga åtgärder. Finansinspektionen avser också att under 2003 genomföra ytterligare undersökningar av bankernas betalningsöverföringar. Beroende på resultatet av dessa kan det bli aktuellt för Finansinspektionen att, inom ramen för det samarbete som finns, även ta upp frågan om bankernas betalningsöverföringar med Konsumentverket.

Den så kallade floaten¹ kan sägas ha en marginell betydelse för flertalet privatkunder eftersom den vid en genomsnittlig betalning motsvarar 0,01 procent av det överförda beloppet. För bankerna däremot har floaten en resultatmässig betydelse och för de fyra banker som ingår i denna undersökning är floaten uppskattningsvis tre procent av totala intäkter motsvarande 1,5 miljarder kronor. Följden av kortare betalnings- och överföringstider kan bli att avgifterna ökar istället.

¹ Kontofloat – belopp som i samband med överföringen är bokfört på ett konto men som räntemässigt inte tillgodogörs varken avsändande eller mottagande konto.
Produktfloat – belopp som i samband med överföringen inte är bokfört på vare sig avsändarens eller mottagarens konto.

Inledning

Utdrag ur regleringsbrevet från regeringen för verksamhetsåret 2002:
”*Finansinspektionen skall se över bankernas rutiner, float, avgifter och information för betalningsöverföringar inom Sverige och EES-området. Översynen skall ge en lägesbeskrivning om bankernas insatser för att minimera tidsåtgången och avgiftssättningen såväl inom Sverige som inom EES-området. I samband med översynen skall Finansinspektionen analysera behovet av särskilda insatser inom området samt vid behov lämna förslag till sådana åtgärder. Uppdraget skall redovisas senast den 28 februari 2002. En uppföljning av uppdraget redovisas senast den 31 maj, den 31 augusti och den 30 november 2002.*”

7

I rapporten, *Från konto till konto – En granskning av överföringstider inom Sverige och EES (2002:2)*, som lämnades till regeringen i februari 2002 konstaterade Finansinspektionen att bankerna inte följde lagen om betalningsöverföringar inom EES. Bristerna gällde framför allt informationsgivningen men omfattade även avgifter och tidsåtgång. Därefter krävde Finansinspektionen att berörda banker lämnade in planer på vilka åtgärder som de skulle vidta för att säkerställa att lagen om betalningsöverföringar inom EES-området följdes. Bankernas åtgärder och planerade åtgärder sammanfattades i en delrapport som lämnades till regeringen i maj 2002, *Från konto till konto – Bankernas åtgärdsplaner (2002:3)*. I den tredje delrapporten, *Från konto till konto – Avgifter för automatuttag och kortbetalning i kronor och EUR (2002:6)*, som lämnades till regeringen i augusti 2002, redovisades bankernas avgiftsuttag för gränsöverskridande elektroniska betalningstransaktioner.

I denna rapport redovisas resultatet av de kontroller Finansinspektionen gjort av överföringar till mottagare inom EES-området. Kontrollerna utfördes under september 2002. Syftet är att, med utgångspunkt från de brister som tidigare konstaterats, undersöka om bankerna genomfört åtgärderna som de planerat. Undersökningen omfattar överföringar beställda via bankkontor och via Internetbank. Informationsgivningen kontrollerades dock endast vid överföringar beställda på bankkontor.

Bankerna som undersökts är: FöreningsSparbanken AB (publ) (FSPA), Nordea Bank Sverige AB (publ) (Nordea), Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ) (SEB) och Svenska Handelsbanken AB (publ) (SHB). För en detaljerad beskrivning av de praktiska kontrollerna, se bilaga.

Rapporten innehåller även ett avsnitt som behandlar begreppet float och dess betydelse, främst för bankernas privatkunder. Innehållet i detta avsnitt bygger delvis på de svar bankerna lämnat i en enkät.

Betalningsöverföringar till utlandet

SAMMANFATTNING

9

- Den genomsnittliga tiden för en betalningsöverföring till utlandet har minskat.
- Bankernas avgifter har också sammantaget blivit något lägre, även om variationer förekommer.
- Betydande brister kvarstår i informationsgivningen. Två av fyra banker uppfyllde inte kraven på skriftlig information till kunderna och följer därmed inte gällande lagstiftning. I vissa fall fick kunden ingen skriftlig information och i andra fall var den ofullständig.
- Andelen överföringar där även mottagande bank tar ut en avgift har ökat.

Informationsgivning

Lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (SFS 1999:268)

Av 3 § framgår att banker som verkställer betalningsöverföringar skall informera kunderna om villkoren för en betalningsöverföring. Informationen skall lämnas skriftligen eller i elektronisk form. Informationen skall bland annat innehålla uppgift om tidsåtgång, kostnader, lagens tillämpningsområde samt hur ersättnings- och klagomålsfrågor skall hanteras.

I föregående undersökning konstaterades att bankerna inte uppfyllde lagens krav på information. Skriftlig information om tidsåtgången för en gränsöverskridande överföring tillhandahölls inte och den information som lämnades om kostnaden för den aktuella tjänsten var i många fall oklar eller felaktig. Dessutom saknades ofta information om hur ersättnings- och klagomålsfrågor hanterades.

När FI i september kontrollerade åtgärderna efterfrågades skriftlig information vid samtliga betalningsöverföringar som beställdes på bankkontoren.

FSPA informerade om allmänna villkor för utlandsbetalning men lämnade ingen skriftlig information därutöver. Följaktligen fick kunden ingen information om vare sig klagomåls- och reklamationshantering eller tidsåtgång och kostnad. Uppgifterna om krediterings- och debiteringsdag i allmänna villkor var oklara. Kunden upplystes dock muntligen om tidsåtgång och kostnad.

Nordea överlämnade en informationsbroschyr vid det ena av två kontorsbesök. I denna broschyr saknades dock bland annat information om klagomåls- och reklamationshantering. Det saknades även en tydlig hänvisning till den

lag som reglerar gränsöverskridande betalningar. Broschyren innehöll inte heller uppgift om hur kursen sattes på utländsk valuta. Det lämnades också oklara uppgifter om krediterings- och debiteringsdag.

SEB:s information uppfyllde kraven på skriftlig information som ska lämnas till kunder i samband med en betalningsöverföring till utlandet. SEB informerade även skriftligen om allmänna villkor.

10

SHB tillhandahöll en informationsbroschyr, men däremot överlämnades inga allmänna villkor. Broschyren uppfyllde i stort lagens krav. Det lämnades dock oklara uppgifter om krediterings- och debiteringsdag. Vid två tillfällen hade kunden felaktigt fyllt i beställningsblanketterna. Kunden meddelades detta brevledes och fick därför först efter en vecka information om att överföringarna inte genomförts.

Slutsatser

De åtgärder som bankerna genomfört för att förbättra informationen till kunderna i samband med betalningsöverföringar till utlandet har, enligt denna undersökning, givit resultat. Men det finns stora variationer mellan bankerna och även mellan olika kontor inom samma bank. Undersökningen visar att det fortfarande förekommer uppenbara brister i vissa bankers informationsgivning. Det är till exempel oacceptabelt att kunder i vissa fall inte får någon skriftlig information utöver allmänna villkor, när kunden dessutom uttryckligen efterfrågat det. På motsvarande sätt är det inte heller acceptabelt att kunder i vissa fall inte skriftligen informeras om allmänna villkor. Av detta följer att gällande krav på informationsgivning inte uppfylls.

Finansinspektionen kan konstaterar att för vissa banker kvarstår betydande brister i informationsgivningen. I undersökningen uppfyllde inte två av fyra banker de krav på information som lagstiftning ställer på betalningsöverföringar inom EES.

Avgifter

Lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (SFS 1999:268)

Av 3 § framgår att banker som verkställer betalningsöverföringar skall informera kunderna om villkoren för en betalningsöverföring. Informationen skall lämnas skriftligen eller i elektronisk form och skall bland annat innehålla uppgift om hur kostnaderna för överföringen skall beräknas.

Av 11 § framgår att en bank som medverkar vid en betalningsöverföring inte får göra avdrag för kostnader från det belopp som skall överföras, om inte beställaren har angett att kostnaderna helt eller delvis skall bäras av betalningsmottagaren.

I den tidigare rapporten (2002:2) konstaterade FI ett antal avsteg från regeln att kostnader inte får dras från det överförda beloppet. Mottagande bank minskade det överförda beloppet genom att ta ut en avgift trots att någon överenskommelse om detta inte fanns.

I september kontrollerade FI på nytt avgifterna. I tabellen nedan redovisas de avgifter som bankerna tog ut vid överföring via bankkontor. Kunden begärde vid beställningen att avgiften skulle omfatta avgifter både till avsändande och mottagande bank.

TABELL 1. AVGIFTER TILL AVSÄNDANDE BANK

Mottagarland	Avsändande bank			
	FSPA	Nordea	SEB	SHB
Danmark	195	80–180	155	150–220
Finland	195	80	155	110–210
Frankrike	195	40–80	155	300
Italien	195	180	155	150–300
Norge	195	40–80	95–155	10–300
Spanien	195	80	155	260
Storbritannien	195	110	155	150–250
Tyskland	195	80	155	150

Beloppen avser avgifter i kronor

11

SEB och FSPA erbjöd möjligheten att utföra en överföring till mottagare i utlandet via Internet. Avgiften för en sådan överföring via SEB var 110 kronor. Denna avgift avsågs även täcka eventuella avgifter till mottagande bank. För en överföring via FSPA var avgiften 50 kronor, men denna täckte inte eventuella avgifter till mottagande bank. Möjligheten för kunden att vid en överföring via Internet svara för både avsändande och mottagande banks avgifter erbjöds inte av FSPA.

Tabellen nedan visar avgifter som togs ut av den mottagande banken vid en överföring från Sverige till utlandet.

TABELL 2. AVGIFTER TILL MOTTAGANDE BANK

Mottagarland	Via	Avsändande bank	Antal tillfällen	Avgift mottagarbank	Total avgift
Danmark	Internet	SEB	2	25	135
Danmark	Kassa	SEB	2	25	180
Danmark	Kassa	SHB	1	62	212
Danmark	Kassa	SHB	1	25	245
Danmark	Kassa	FSPA	2	25	220
Danmark	Internet	FSPA	2	31	81
Danmark	Kassa	Nordea	1	25	205
Danmark	Kassa	Nordea	1	25	105
Italien	Internet	FSPA	1	38	88
Norge	Kassa	SEB	1	62	157
Norge	Kassa	SHB	1	62	362
Norge	Kassa	SHB	1	62	72
Norge	Internet	FSPA	2	62	112
Norge	Kassa	Nordea	1	50	90
Spanien	Internet	FSPA	2	55	105
Spanien	Kassa	Nordea	1	53	133
Tyskland	Kassa	SHB	2	32	182

Beloppen avser avgifter omräknade till kronor.

För en fjärdedel av överföringarna togs en avgift ut av den mottagande banken. I samband med överföringar till Danmark tog mottagande bank ut avgift i samtliga 12 fall.

Vid de 16 överföringar som utfördes genom FSPA via Internet togs avgift ut av mottagande bank i 7 fall. FSPA erbjöd inte avsändaren möjligheten att vid överföring via Internet betala både avsändande och mottagande banks avgift.

12

Jämförelse mellan undersökningarna

Vid de överföringar som genomfördes under januari 2002 via FSPA, Nordea, SEB och SHB konstaterades att summa avgifter till avsändande och mottagande bank i genomsnitt uppgick till motsvarande 153 kronor. Den genomsnittliga avgiften vid de överföringar som genomfördes under september 2002 uppgick till motsvarande 145 kronor, en minskning jämfört med överföringarna gjorda i januari med drygt fem procent.

I tabellen nedan visas hur avgifterna förändrats mellan de båda undersökningarna.

TABELL 3. GENOMSnittliga avgifter fördelade på avsändande bank

Avsändande bank	Via	Genomsnittliga avgifter till avsändande och mottagande banker vid genomförda överföringar	
		januari 2002	september 2002
FSPA	Kassa	299	198
	Internet	119	71
Nordea	Kassa	102	107
SEB	Kassa	155	158
	Internet	114	113
SHB	Kassa	127	222

Beloppen avser avgifter i kronor, vissa omräknade från andra valutor

Undersökningen i september 2002 visade att FSPA sänkt avgiften för överföring via kassa till 195 kronor, från 295 kronor i januari 2002.

FSPA erbjöd inte möjligheten att via Internet göra överföringar där avsändaren ansvarade för både avsändande och mottagande banks avgifter. Den tjänst som kunden erbjöds innebar att avsändaren svarade för avgifter till avsändande bank och att mottagaren svarade för avgifter till mottagande bank.

Ökningen av avgifterna för SHB kom till övervägande del från avgifter till avsändande bank, men även från ökade avgifter till mottagande bank. Resultatet för SHB visade inte entydigt på en generell höjning av prisnivån utan visade snarare på en variation i avgiftsuttag mellan olika bankkontor.

Slutsatser

Den genomsnittliga avgiften för en överföring till utlandet har sjunkit med drygt fem procent jämfört med undersökningen i januari. Däremot uppfyller inte samtliga banker lagens krav på information om avgifter, eftersom

skriftlig information om aktuell avgift inte alltid erbjuds. FI konstaterar att i ett stort antal fall togs avgift ut av den mottagande banken.

Tidsåtgång

Lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (SFS 1999:268)

Av 3 § framgår att banker som verkställer betalningsöverföringar skall informera kunderna om villkoren för en betalningsöverföring. Informationen skall lämnas skriftligen eller i elektronisk form och skall bland annat innehålla uppgift om den tid det tar att överföra ett belopp till den bank som betalningsmottagaren anlitar.

Av 7 § framgår bland annat att det belopp som betalningsöverföringen avser skall överföras till den som betalningsmottagaren anlitar senast före utgången av femte bankdagen från acceptdagen, om inte beställaren och den anlitate banken uttryckligen kommit överens om någon annan tid.

13

Resultatet av de överföringar som genomfördes i januari visade att överföringstiden i två fall uppgick till en kalendermånad och att överföringstiden i ett fall översteg de lagstadgade fem bankdagarna med en dag.

De överföringstider som gällde i septemberundersökningen redovisas nedan. Tidsåtgången definieras som antalet bankdagar från det att överföringen beställdes via kassa eller Internet till dess att beloppet mottogs av mottagande bank alternativt bokfördes på mottagarens konto. För vissa överföringar uppkom svårigheter med att fastställa hur de överförda beloppen hanterades av mottagande bank, när beloppen förutom att vara kända och tillgängliga för mottagande bank även var bokförda på mottagarens konto.

I tabellen nedan redovisas överföringstiderna fördelade på avsändande bank och mottagarland.

TABELL 4. ÖVERFÖRINGSTIDER FÖRDELADE PÅ AVSÄNDANDE BANK OCH MOTTAGARLAND

Mottagarland	Avsändande bank			
	FSPA	Nordea	SEB	SHB
Danmark	0	0–1	1	3
Finland	3	1	3–4	2
Frankrike	1–3	2	1–3	2–3
Italien	3	2–3	3	2–3
Norge	0	3	0–1	0
Spanien	0	3	0	0
Storbritannien	0	2	1	2
Tyskland	1	3	1	1–2

Angivna siffrorna avser antal bankdagar.

Jämförelse mellan undersökningarna

I septemberundersökningen var den genomsnittliga överföringstiden för samtliga banker 1,5 bankdagar jämfört med 2,7 bankdagar i januari 2002.

I tabellen nedan redovisas beräknade genomsnittliga överföringstider vid överföringar genomförda i januari och september 2002. Överföringarna är fördelade på avsändande bank och överföringskanal.

14

TABELL 5. GENOMSnittliga ÖVERFÖRINGSTIDER FÖRDELADE PÅ AVSÄNDANDE BANK

Avsändande bank	via	Genomsnittliga överföringstider	
		januari 2002	september 2002
FSPA	Kassa	1,9	1,2
	Internet	1,8	1,1
Nordea	Kassa	2,3	2,1
SEB	Kassa	4,1	1,5
	Internet	4,1	1,2
SHB	Kassa	1,9	1,7

Angivna siffror avser antal bankdagar. Vid beräkningen av genomsnittliga överföringstider har avvikande överföringar med en överföringstid överstigande sex bankdagar inte räknats med.

Nedan visas i tabell beräknade genomsnittliga överföringstider vid överföringar genomförda i januari och september 2002. Överföringarna är fördelade på mottagarland.

TABELL 6. GENOMSnittliga ÖVERFÖRINGSTIDER FÖRDELADE PÅ MOTTAGARLAND

Mottagarland	Genomsnittliga överföringstider	
	januari 2002	september 2002
Danmark	2,3	0,9
Finland	3,2	2,6
Frankrike	2,7	2,0
Italien	3,0	2,8
Norge	0,8	0,6
Spanien	3,8	0,5
Storbritannien	2,8	1,0
Tyskland	2,9	1,4

Angivna siffror avser antal bankdagar. Vid beräkningen av genomsnittliga överföringstider har avvikande överföringar med en överföringstid överstigande sex bankdagar ej medräknats.

I vissa mottagarländer var mottagande bank en svensk bank eller en bank tillhörande en koncern där en svensk bank ingick. Detta gällde i januari för fyra av mottagarländerna och i september för fem. Den genomsnittliga överföringstiden med dessa banker som mottagarbanker var vid överföringarna i januari 2,3 bankdagar och i september samma år 1,5 bankdagar. I de fall den avsändande banken också var mottagande bank eller ingick i samma bankkoncern som mottagande bank var den genomsnittliga överföringstiden i januari 2,2 bankdagar och i september 1,0 bankdagar.

Slutsatser

En jämförelse mellan undersökningen i januari och den i september visar att överföringstiderna genomgående blivit kortare. För SEB, som var den bank som i januari uppvisade de längsta överföringstiderna, är förbättringen betydande. SEB har genomfört ett antal åtgärder för att minska tidsåtgången. En bidragande orsak kan dock vara att den mottagande banken i tre av åtta mottagarländer, var en del av SEB-koncernen. Vid undersökningen i januari gällde motsvarande i endast ett mottagarland. Finansinspektionen konstaterar också att överföringstiden i genomsnitt var längst när mottagande bank var en annan svensk bank eller en koncern där en annan svensk bank ingick.

Samtliga överföringstider låg inom de lagstadgade fem bankdagarna.

Float och valuteringsregler

SAMMANFATTNING

Floaten kan sägas ha en marginell betydelse för flertalet privatkunder eftersom den vid en genomsnittlig betalning motsvarar 0,01 procent av det överförda beloppet. För bankerna däremot har floaten en resultatmässig betydelse och för de fyra banker som ingår i denna undersökning är floaten uppskattningsvis tre procent av totala intäkter motsvarande 1,5 miljarder kronor. Följden av kortare betalnings- och överföringstider kan bli att avgifterna ökar istället.

Float

Float och floatens betydelse för banken och dess kunder kan sägas vara ett resultat av, dels valuteringsregler och räntesättning, och dels tidsåtgången för en penningtransaktion.

I detta avsnitt av rapporten avses att ge en översiktlig redogörelse för begreppet float, innefattande både kontofloat och produktfloat, och dess betydelse, främst för bankernas privatkunder men även för bankerna själva.

Redovisad float, i de avsnitt som berör dess betydelse för bankernas resultat, är hänförlig både till inhemska transaktioner och till penningtransaktioner med utlandet, som dock är en mindre del.

I en tidigare rapport (2002:2) redovisades Finansinspektionens kontroller av tiden för överföringar och betalningar inom Sverige. Kontrollerna av överföringar av pengar från konto i en bank till konto i annan bank visade att tidsåtgången var mellan noll och en bankdag. De överförda beloppen var alltså tillgängliga på mottagande konto samma dag eller nästkommande bankdag. När det gäller betalningar från konto via bank- eller postgiro visade kontrollerna att tidsåtgången i allmänhet var två bankdagar. Resultaten av dessa kontroller används delvis som utgångspunkt för antaganden i denna rapport.

Finansinspektionen genomförde i anslutning till denna rapport även en enkät bland fyra banker med frågor om float och valuteringsregler.

Float uppstår eller kan uppstå vid kontoinsättning och kontouttag, vid överföring från konto till konto och vid betalning från konto via ett betalningssystem som till exempel bank- eller postgiro.

Förekomsten av float kan innebära (beroende på om kunden får ränta på sitt konto eller ej) en kostnad för bankkunden genom utebliven ränteintäkt.

Valuteringsregler

De banker som omfattades av undersökningen ombads bland annat att redogöra för vilka valuteringsregler som tillämpades för ett ”transaktionskonto med standardvillkor, för privatpersoner”. Bankernas svar visade att det förekom variationer i valuteringsregler och ränteberäkning. Oftast tillämpades dock grundprinciperna att ränta på insatt belopp beräknas från och med bankdagen efter insättningsdagen och ränta på uttaget belopp beräknas till och med kalenderdagen före uttagsdagen. Dessa principer är också tillämpade i den fortsatta redovisningen i denna rapport.

17

Floatdagar vid överföring från konto till konto

I tabellen nedan visas antal dagar, floatdagar, då ränta inte tillgodoräknas vid överföring från konto till konto i annan bank. De ovan redovisade principerna för valuteringsregler har använts och tidsåtgången antas vara en bankdag.

TABELL 7. FLOATDAGAR VID ÖVERFÖRING FRÅN KONTO TILL KONTO

Uttagsdag	Insättningsdag	Antal dagar då ränta ej tillgodogörs varken avsändande eller mottagande konto
måndag	tisdag	2
tisdag	onsdag	2
onsdag	torsdag	2
torsdag	fredag	4
fredag	måndag	4

Genomsnittlig tid då float uppkommer i samband med överföring från konto i en bank till konto i annan bank blir 2,8 dagar.

Floatdagar vid betalning via bank- och postgiro

I tabellen nedan visas antal dagar, floatdagar, då ränta inte tillgodoräknas vid betalning via bank- eller postgiro. De ovan redovisade principerna för valuteringsregler har använts och tidsåtgången för en betalningstransaktion via bank- eller postgiro antas vara två bankdagar.

TABELL 8. FLOATDAGAR VID BETALNING VIA BANK- ELLER POSTGIRO

Uttagsdag	Insättningsdag	Antal dagar då ränta ej tillgodogörs varken avsändande eller mottagande konto
måndag	onsdag	3
tisdag	torsdag	3
onsdag	fredag	3
torsdag	måndag	5
fredag	tisdag	5

Genomsnittligt tid då float uppkommer i samband med betalning via bank- eller postgiro blir 3,8 dagar.

Float – kostnad för bankens kund

Betalningar utgör merparten av de transaktioner som utförs av bankernas privatkunder. För att ge en uppfattning om vad valuteringsprinciper och tidsåtgång för dessa transaktioner faktiskt innebär i kostnad för bankens privatkund redovisas nedan ett räkneexempel.

Exempel. Floatkostnad vid betalning och inbetalning

En privatkund gör varje månad betalningar på 15 000 kronor från sitt konto. Räntan på kontot är 1,0 % och float uppkommer i genomsnitt under 3,8 dagar vid varje betalning.

Resultatet blir en förlorad intäkt under ett år, genom att ränta inte tillgödorknas under vissa dagar, som beräknas till 19 kronor. Under en del av tiden, 1,4 dagar, är det i praktiken mottagarens konto som ej tillgödorknas ränta. Detta innebär att den betalande privatkundens förlorade intäkt under ett år beräknas till 12 kronor.

Med antagandet att en genomsnittlig betalning uppgår till 3 000 kronor beräknas "floatkostnaden" för varje betalning vara 20 öre.

Om inbetalningar på kontot i exemplet ovan uppgår till 20 000 kronor per månad beräknas detta innebära en ytterligare årlig utebliven intäkt på 9 kronor.

Float – dess betydelse för bankernas resultat

De banker som ingick i undersökningen redovisade alla att float påverkade bankernas resultat. Den redovisade resultatpåverkan varierade dock avsevärt mellan olika banker. En orsak till detta var att bankernas olika affärsverksamheter svarade för olika stor andel av helheten. Floatens betydelse var inte densamma för verksamhet inriktad på privatpersoner som för verksamhet inriktad på exempelvis företag. Dessutom tillämpade bankerna olika valuteringsregler, vilket direkt inverkade på förekomsten av float. Vid en jämförelse framgick det också att det sätt på vilket bankerna fångade upp och beräknade floatens resultatpåverkan skiljde sig åt. Variationer förekom till exempel mellan bankerna för hur floaten fördelades mellan konto- och produktfloat. Merparten av floatintäkterna redovisades vanligen som konfloat med undantag av en bank som redovisade högre intäkter för produktfloat. Det fanns alltså ett flertal tänkbara orsaker till avvikelser och osäkerhet vid uppskattning av floatens storlek.

Från de uppgifter bankerna lämnade kan dock slutsatsen dras att den beräknade genomsnittliga intäkten från float som kommer från privatkunders konton inte helt nådde upp till de 20 öre för varje transaktion som redovisades i räkneexemplet ovan. Delvis beroende på att floaten vid en transaktion normalt är fördelad på två banker.

Bankernas beräknade totala floatintäkter från både privatpersoners konto och andra konton uppgick dock genomsnittligt till uppskattningsvis omkring en krona för varje transaktion. En helt övervägande del av floatintäkterna kom från konton som inte var privatpersoners.

När det gällde nivån på bankernas floatintäkt, som kom från privatpersoners konton och övriga konton sammantaget, rörde den sig i genomsnitt kring tre procent av bankens totala intäkter.

För de fyra banker som omfattas av denna undersökning och vars sammanlagda totala intäkter år 2001 uppgick till omkring 50 miljarder kronor betydde detta omkring 1,5 miljarder kronor i intäkt från float.

Slutsatser

Det är förenat med stora svårigheter att på ett jämförbart sätt fastställa floatens betydelse för bankernas resultat, framför allt gäller detta produktfloaten. En utveckling mot kortare överförings- och betalningstider bör dock leda till att floaten i högre grad kommer att bestå av kontofloat. Eftersom kontofloaten är ett resultat av räntesättning och de valuteringsregler som tillämpas ger detta den enskilde kunden ökade möjligheter till utvärdering och jämförelse. Beloppets storlek påverkar inte kostnaden för att genomföra en transaktion. Detta betyder att större belopp subventionerar mindre belopp då resultatet av floaten direkt är relaterat till beloppets storlek.

En slutsats är att den betydelse förekomsten av float har för flertalet av bankernas privatkunder måste, med dagens förutsättningar, betraktas som marginell.

För bankerna har dock förekomsten av float en resultatpåverkan. Om nivån på de intäkter som floaten genererar är försvarbar kan diskuteras. För utförandet av betalningar och överföringar har bankerna givetvis kostnader och det kan antas att en minskning av bankernas möjlighet att använda floaten som intäktskälla kan leda till att denna ersätts av andra intäktskällor som till exempel avgiftsbeläggning av vissa tjänster.

Förändringar som ger ytterligare möjligheter till effektiv hantering av betalningar och överföringar kommer dock i sig att medföra förändrade förutsättningar även när det gäller förekomsten av float.

BILAGA – Praktiska kontroller

De iakttagelser som redovisas i avsnittet om utländska betalningsöverföringar är gjorda i samband med praktiska kontroller. Dessa kontroller har utförts av personal från Exportrådet.

Urval

Vid dessa överföringar valdes följande banker som avsändarbanker; FSPA, Nordea, SEB och SHB.

Som mottagarländer valdes följande åtta EES-länder; Danmark, Finland, Frankrike, Italien, Norge, Spanien, Storbritannien och Tyskland.

Urvalet av avsändarbanker och mottagarländer gjordes i syfte att få god jämförbarhet med i tidigare rapport (2002:2) redovisade genomförda kontroller. Valet av mottagarländer grundade sig ursprungligen på bedömningen att dessa var de, inom EES, volymmässigt största mottagarländerna av överföringar från svenska privatkunder.

Förutsättningar

För överföringarna gällde följande förutsättningar.

De skulle;

- vara utförda av privatperson, kund i avsändande bank
- om möjligt vara utförda som normalbetalning där avsändaren svarade för samtliga avgifter
- vara genomförda under september 2002
- vara utförda via kassa på olika bankkontor i Stockholm och via Internetbank.
- avse överföring till Exportrådet, Swedish Trade Council, i respektive mottagarland
- avse överföring av belopp i mottagarlandets valuta

Utfall

Antal genomförda överföringar:

- antal överföringar via kassa, 64 stycken
- antal överföringar via Internet, 32 stycken

Tidsperiod:

- överföringarna beställdes under perioden 18–27 september 2002

Överförda belopp:

- överförda belopp motsvarade ca 250 – 400 kronor

Finansinspektionens rapporter

finns på www.fi.se

- 2002:8 Riskmätning och kapitalkrav II
- 2002:7 Finanssektorns stabilitet 2002
- 2002:6 Från konto till konto III
- 2002:5 Vägar till en utvecklad e-service
- 2002:4 FI:s samverkan med granskningsmän
- 2002:3 Från konto till konto II – bankernas åtgärdsplaner
- 2002:2 Från konto till konto I – bankernas överföringstider
- 2002:1 Agenda för en ny marknadstillsyn
- 2001:8 Where to Go after the Lamfalussy Report
- 2001:7 Fondbolagens information och interna kontroll
- 2001:6 Finanssektorns stabilitet 2001
- 2001:5 Den finansiella infrastrukturens sårbarhet
- 2001:4 Internet, normer och marknad – en internationell utblick
- 2001:3 Aktiemarknad för alla – nya krav i ny miljö
- 2001:2 Missvisande kreditupplysningar – åtgärder och förslag
- 2001:1 Riskmätning och kapitalkrav

Finansinspektionen
Box 6750, 113 85 Stockholm
Tel 08-787 80 00
Fax 08-24 13 35
finansinspektionen@fi.se